

AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI FEJLESZTÉSI BIZOTTSÁG DOKUMENTÁCIÓS ÁLLANDÓ BIZOTTSÁGÁNAK MUNKÁJÁRÓL.

Jánszky Lajos

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság /a továbbiakban OMFB/ szervezetéről és működéséről szóló 1003/1962./I.27./ Korm.sz. határozat az OMFB egyik feladatául jelölte ki a műszaki tájékoztató és propaganda munka országos irányítását. Ennek érdekében az OMFB felügyelete alá rendelte az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központot, /a továbbiakban OMKDK/.

Mivel a műszaki tájékoztató és propaganda munka irányítása nem eseti, hanem rendszeres, tervszerű, tudományosan megalapozott irányelveket követő tevékenységet igényel, az OMFB sürgős feladatának tartotta egy Dokumentációs Állandó Bizottság /a továbbiakban DAB/ létrehozását és rendszeres munkájának megindítását.

Az OMFB-DAB 1962. februárjában tartotta alakuló ülését. Ekkor megtárgyalta feladatait, programját, működésének kérdéseit. A vita alapján elkészült "Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság Dokumentációs Állandó Bizottságának feladatai és működése" című szabályzat.

Ebből a szabályzatból idézzük a következőket:

I.

"A Bizottság feladata:

1. A műszaki dokumentáció és tájékoztatás egységes országos rendszerének, állami és társadalmi szervezetének, valamint legkorszerűbb módszereinek megteremtésére vonatkozó átfogó javaslatok kidolgozása a külföldi, elsősorban a baráti országok vonatkozó tapasztalatainak felhasználásával; az így feltárt műszaki-tudományos információk anyag tervszerű és szervezett terjesztésére /propagandájára/ a megfelelő irányelvek és ajánlások kidolgozása;

2. a műszaki tájékoztatás továbbfejlesztése és hatékonyságának növelése érdekében egyes intézkedések, törvényerejű rendeletek, ha-

A TNT olvasóit kérjük, hogy amennyiben a DAB további munkájához javaslatokkal, esetleg személyes közreműködéssel hozzá kívánnak járulni, azt szerkesztőségünkkel, vagy a DAB szaktitkárával VINCE Pálnéval - Budapest, VIII. Múzeum u.17. - közöljék. /Szerk./

tárazatok vagy más fennálló jogszabályok megváltoztatására - amennyiben erre szükség van - megfelelő javaslatok kidolgozása;

3. az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ - amelyre az 1. pontban foglalt feladatok jelentős részének operatív végrehajtása hárul - munkájával kapcsolatos intézkedéseire szükség szerint irányelvek és javaslatok készítése;

4. a dokumentáció területén a szocialista országok között nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos magyar álláspont kialakítása, illetve a nemzetközi együttműködés hatékony megvalósításához szükséges intézkedések előkészítése és ilyen jellegű tervezetek véleményezése;

5. a Bizottság távlati munkaprogramjának kidolgozása.

II.

A Bizottság működése:

- a/ A Bizottság 15-20 tagból áll. Elnökét és tagjait az OMFB elnöke nevezi ki.
- b/ Az OMFB elnöke a Bizottság javaslatára egyes kérdésekhez albizottságot alakít, amelyek működése azonban nem állandó jellegű.
- c/ A Bizottságban közreműködőket az OMFB elnöke a Bizottság elnökének javaslatára alapján a ténylegesen végzett munka arányában díjazza.
- d/ A Bizottság üléseit az elnök, vagy ennek helyettese vezeti. A Bizottság kéthavonként, de a szükséghez képest gyakrabban is ülésezik.
- e/ Az üléseket a Bizottság elnöke vagy megbízásából helyettese, illetve a titkár hívja össze."

A DAB alakuló ülését követően egy szűkebb körű intézőbizottság /IB/ kidolgozta a DAB munkatervét, s azt írásban kiküldötte véleményezés céljából. A beérkezett hozzászólások alapján kialakított 1962-1963. évi munkaterv egyes pontjai tükrözték az előbb említett szabályzatban felsorolt feladatokat. E feladatokban foglalt problémák tanulmányoszerű kidolgozására a DAB munkacsoportokat alakított, amelyek egymással párhuzamosan, külön tématerv szerint kezdték meg munkájukat. Az 1962. évben két főfeladat kidolgozása indult meg. Az első és tulajdonképpen a műszaki tájékoztatás szempontjából legalapvetőbb munka a műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszerének és szervezetének kidolgozása, a második pedig a Művelődésügyi Minisztérium által már régebben kezdeményezett - a dokumentációs szolgáltatásokkal kapcsolatos - igénykutatási vizsgálatba történt bekapcsolódás volt. Ugyanakkor a DAB programjába vette a szakfordítások kérdé-

seivel, a dokumentáció oktatásával, a dokumentáció gépesítésével és más problémákkal való foglalkozást is.

Mint hogy a Művelődésügyi Minisztérium a dokumentációs szolgáltatások iránti igények vizsgálata terén már bizonyos előmunkákat végeztetett az Országos Dokumentációs Bizottsággal /ODE/ és e vizsgálat eredménye fontos adatokat szolgáltatott a műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszere koncepciójának kidolgozásához, az OMFB támogatta e felmérés elvégzését, és az ezirányú munkálatokba való bekapcsolódást a DÁB feladatává tette. Nem kívánunk itt, e helyütt e vizsgálat ismertetésére részletesen kitérni, mert lefolyásának története, eredményének anyaga mind a Könyvtártudományi és Módszertani Központban /KMK/, mind a DÁB titkárságán betekinthező. Csupán annyit kívánunk megemlíteni, hogy a vizsgálatot igen gondos és körültekintő előkészítő munka előzte meg, amelybe valamennyi ipari tárca /a KGM, a NIM, az EM, a Kip.M., az El.Min., a KPM/ kiküldött szakértői bekapcsolódtak és a DÁB, valamint a KMK szakembereivel együtt kidolgozták a felmérés módszertanát. A vizsgálatot az egyes tárcák a saját területükön sajátos problémáik figyelembe vételével ütemezték és végezték el. Bekapcsolódott a felmérésbe a két budapesti Műszaki Egyetem is.

A vizsgálat, amelyet külön-külön brigádok végeztek, kérdőíves módszerrel és személyes megbeszélések formájában történt. A vizsgálatok eredményét az egyes tárcák tárcajelentésekben összesítették, majd az OMFB-DÁB a beérkezett anyagok és jelentések alapján összefoglaló jelentést készített, amelyet 1963 májusában nagyszámu résztvevő jelenlétében háromnapos ankétan megvitattak.

A reprezentatív felmérés több mint 500 szakemberre terjedt ki, és a levonható következtetéseket a DÁB más tanulmányok kidolgozásánál figyelembe vehette.

Az elmúlt két esztendő kétségtelenül legnagyobb munkája a műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszerének és szervezetének kidolgozása volt. A tanulmány kidolgozói elsősorban áttanulmányozták az ilyen jellegű régebbi anyagokat, majd kialakították a tanulmány téziseit. A hazai helyzetre vonatkozó adatok, felmérési eredmények birtokában - amelyek sajnos egységes beszámoló rendszer hiányában sokszor csak hézagok, pontatlanok lehettek - kíváncsiaknak látszott a külföldi eredmények alapos feltárása is, és itt társadalmi rendszerük azonosossága folytán elsősorban a szocialista országok tapasztalatait, eredményeit, szervezési módszereit kellett tekintetbe venni. Az ezekre vonatkozó irodalmi források tanulmányozásán kívül az OMFB szakértői delegációkat küldött ki még 1962 végén a Lengyel Népköztársaságba és a Szovjetunióba a műszaki tájékoztatás rendszerének helyszíni megismerése céljából. E tanulmányutakban a főbb ipari tárcák és az OMFK szakemberei egyaránt résztvettek, a szovjet tanulmányuton pedig az MSZMP KB ipari osztálya és a SZOT is képviseltette magát.*

* A lengyel tanulmányutról szóló jelentés a DÁB titkárságán és a KMK-ban betekinthező: LÁZAR Péter - VINCE Pálné: A lengyel tudományos, műszaki és gazdasági tájékoztatási hálózat szervezete és működése. /Beszámoló jelentés az 1962.szept.23.-okt.2. közötti tanulmányutról./ Bp. 1963 január.

Egyéni szakértői utazások során mód nyílt az NDK, a Román Népköztársaság és Csehszlovákia tájékoztatásügyi szervezetének tanulmányozására, és egyes fontosabb európai tőkés országokban működő dokumentációs szervezetek, intézmények munkájának megismerésére is.

Ilyen előkészületek után egy szűkebb szerkesztőbizottság előtanulmányt dolgozott ki,^{2/} amelyet a DAB három napos kibővített ülésén 1963 júniusában megvitatott. 1963 júliusában az OMFB felkérésére konzultánsként Budapestre érkezett N. ARUTYUNOV elvtárs, a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Tudományos és Műszaki Kutatásokat Koordináló Állandó Bizottsága Tájékoztatási és Propaganda Főosztályának vezetője, akivel az elkészült tanulmányt a DAB megvitatta. ARUTYUNOV elvtárs előadást tartott a szovjet tájékoztatásügy helyzetéről, rendszeréről és fejlődésének perspektívájáról.

A műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszeréről és szervezéséről szóló tanulmányt, az időközbeni kiegészítésekkel és ARUTYUNOV elvtárs előadásával együtt a DAB az OMFB plénuma elé terjesztette. Az OMFB plenáris ülése 1963 október 26-án a tanulmányt - kisebb módosításokkal - elfogadta, és a végleges szöveg elkészítésére szerkesztőbizottságot küldött ki. Ennek munkája alapján készült el "A műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszere és szervezete" c. koncepció.^{3/}

Nézünk meg ezek után, melyek azok a főbb tartalmi kérdések, amelyek megoldása vagy áthidalása ilyen viszonylag hosszú ideig tartó és széleskörű, igen sok munkát igénylő feladatot jelentett.

Az első, mondhatni alapvető kérdés az volt, hogy a kidolgozandó tanulmány mire terjedjen ki, a műszaki tájékoztatás és propaganda egészére, vagy annak csak egyik igen fontos szektorára, a szakirodalmi tájékoztatásra? Az elvégzett vizsgálatok során kitűnt, hogy bár a műszaki tájékoztatás és propaganda munkában jelenleg már működő szervezetek egy része /elsősorban a tárcák információs és dokumentációs központi szervezetei/ a szakirodalmi tájékoztatáson kívül jelentős tevékenységet folytatnak a műszaki tájékoztatás és propaganda egyéb területein /film, kiállítás stb./, ez utóbbi területek országos rendezéséhez még több alapfeltétel hiányzik. Ennek következtében a DAB kiküldött munkacsoportja tudatosan elhatárolta munkáját ezektől a területektől, és a kidolgozott tanulmányban csak utalások erejéig foglalkozott ilyen kérdésekkel.

A második kérdés a "műszaki" jelző értelmezésének meghatározása volt, azaz mit értünk tartalmilag "műszaki irodalmi tájékoztatáson". A tanulmány szerkesztői e tekintetben a következő megállapodásra jutottak: "A műszaki irodalmi tájékoztatás felöleli a műszaki-tudományos, a műszaki-termelési és - más alapokból kiinduló csoportosítási elvnek megfelelően - a műszaki-gazdasági szakirodalmi tájékoztatást. A "műszaki" jelző általánosítva vonatkozik még a műszaki /alkalma-

^{2/} 466/1963. OMFB szám.

^{3/} 0625/1964. OMFB szám.

zott/ tudományokon, a technikán kívül a természettudományokra, valamint a kapcsolódó társadalomtudományokra.

A harmadik, és igen sokat vitatott kérdés a szakirodalmi tájékoztatás országos hálózatának szervezési problémája volt. A teljes szervezési centralizációra és a teljes szervezési decentralizációra, valamint ezek kevert formájára vonatkozó külföldi példák és a hazai helyzet figyelembevételével végül is a szerkesztőbizottság a háromlépcsős szervezési elv mellett foglalt állást /amelyben azonban egy negyedik lépcső is lehetséges/ és az így /elvileg/ kialakított hálózaton belül tartalmi munkamegosztást javasolt a feltárás és elsősorban a szolgáltatások /kiadványok/ terén.

Meg kellett ezután határozni a műszaki irodalmi tájékoztatás irányító szerveinek hatáskörét és funkcióit, valamint a tájékoztatást végző szervezetek feladatait.

A szakirodalmi tájékoztatási munka jellegéből következik, hogy hatékonysága általában növekszik a feldolgozások és bizonyos szolgáltatások centralizálásának a mértékével. Erős központosítás hiányában elkerülhetetlen a különféle tájékoztatási szervek felesleges párhuzamos munkája, ezzel pedig a szükségtelen és elkerülhetetlen pénzügyi, létszám-, helyiség stb. ráfordítások megsokszorozódása. A centralizálás és decentralizálás optimális arányát az 1. táblázatban foglaljuk össze.

Ugyanakkor a gépies és erősen hatósági jellegű centralizáció az elbürokratizálódás veszélyével, a tájékoztatási anyagok útjának felesleges meghosszabbodásával és a tájékoztatás áramlási sebességének csökkenésével járhat együtt. A különféle tájékoztatási feladatokat és munkafolyamatokat differenciáltan kell megszervezni a centralizálás és decentralizálás szempontjából, nem lehet egyöntetűen, uniformizáltan a tájékoztatási munka centralizálásáról vagy decentralizálásáról beszélni. Az érdekelt szervek tevékenységének hajlékony k o r d i n á l á s a biztosíthatja csak a tájékoztatás rugalmas és hatékony működését és eredményes irányítását.

A hazai viták egyfelől a már kialakult szervezeti és működési formákhoz s hatáskörökhöz ragaszkodó felfogások, másfelől az új, átfogóbb és hatékonyabb megoldást kereső elgondolások között zajlottak. Kétségtelen, hogy az elérendő végcélt a meglévő erők felhasználásával és céltudatos továbbfejlesztésével kell megvalósítani.

Az országos rendszer javaslatának előkészítése során különösen három jelentősebb vitakérdés adódott: az egyik az OMFB és az érdekelt minisztériumok feladatkörének és hatáskörének elhatárolásával, a másik a tájékoztatásban közvetlenül érdekelt tárcák tájékoztatási központjainak, a tárcaközpontoknak és a szakágazati központoknak a szerepével, a harmadik pedig a csupán közvetve érdekelt főhatóságok tájékoztatási szerveinek a műszaki tájékoztatásban való közreműködésével volt kapcsolatos.

Az OMFB és a tárcák, ill. a tárcaközpontok szerepének egyértelmű meghatározása jelentős mértékben kizárja az irányítás, a feldol-

gozás és a szolgáltatások terén a felesleges párhuzamosságokat; ugyanakkor élesebben juttatja kifejezésre a tárcák, ill. a tárcaközpontok - részben eddig elmosódott, részben újszerű - sajátos funkcióit.

Alapvető szervezési probléma a tájékoztatás szervezetét összehangolni a tudományos kutatás, a műszaki fejlesztés és a termelés szervezetével, továbbá az egyes tudományágak, fejlesztési területek, termelési ágak szervezeti kereteitől független fennálló és állandóan fejlődő tudományos, fejlesztési és termelési kapcsolatokkal. A tervezett szakágazati központokat olyan módon kell kiépíteni, hogy a saját szakterületükön központi jellegű tájékoztatási funkciókat is betöltsenek a saját igazgatási szervezetük dokumentációs ellátásán kívül.

A közvetve érdekelt főhatóságoknak és szerveiknek a műszaki irodalmi tájékoztatásban való közreműködését szabatos, de ugyanakkor rugalmasan alakítható kapcsolatok útján kell biztosítani.

A műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszerének kiépítése szükségszerűen kapcsolódik a tájékoztatás egyéb - nem szakirodalmi - formáinak és módszereinek kifejlesztéséhez. Ez utóbbi problémakörrel, vagyis a tájékoztatás teljes egészének rendszerével jelen összefüggésben nem foglalkozunk, ismételten, nyomatékosan utalunk azonban arra, hogy a minisztériumok és alárendelt szerveik tájékoztatási munkájában szorosan összefonódik a szakirodalmi tájékoztatás a tájékoztatás egyéb formáival, amire a tájékoztatási szervek hálózatának tényleges megszervezésénél tekintettel kell lenni.

Ezzel összefüggésben hívjuk fel a figyelmet arra, hogy a szoros értelemben vett tájékoztatási munka /vagyis a szakemberek széles körű, sokoldalú, részletes informálása/ és a propagandatevékenység /válogatott, gyakorlati felhasználásra, bevezetésre előkészített információk szolgáltatása/ a szakirodalmi tájékoztatás széles értelemben vett területén változó arányokban jelentkezik különféle szinteken. A felső szerveknél inkább a tájékoztatási tevékenység dominál, míg felülről lefelé haladva, egyre növekszik a propaganda részaránya, a tájékoztatási pedig csökken.

A hazai szakirodalmi tájékoztatási rendszert - amely természetesen felöleli az érintett szakkönyvtárak hálózatát is, úgy kell felépíteni, hogy támaszkodunk a műszaki világirodalom külföldi dokumentációs feldolgozásaira, elsősorban a Szovjetunió és más szocialista államok tájékoztatási szerveinek idevágó munkájára. Módszertani és szervezési szempontból eltérően kell kezelni a publikált és a nem publikált szakirodalmi dokumentációját /lásd 1. táblázat/.

A javasolt tájékoztatási hálózat áttekintése

A műszaki irodalmi tájékoztatás országos rendszerében mindennek előtt meg kell különböztetnünk az ebben közvetlenül érdekelt tárcák és alárendelt szerveik, s ezek műszaki tájékoztatási szerveinek szorosan vett hálózatát, másrészt pedig a műszaki irodalmi tájékoztatásban csak részben vagy közvetve érdekelt főhatóságok, társadalmi szervezetek és az alájuk rendelt szervek műszaki tájékoztatással fog-

foglalkozó vagy kapcsolatban álló szerveit. A tájékoztatás országos rendszerének javaslata természetesen a szorosabb értelemben vett hálózatot tartja szem előtt, ami azonban korántsem jelentheti azt, hogy a csak részben vagy közvetve érdekelt szervek ne töltenének be nélkülözhetetlen szerepet a minden irányú és eredményes tájékoztatás megvalósításában.

A műszaki tájékoztatás és propaganda - ezen belül a szakirodalmi tájékoztatás - országos rendszerének irányító szerve, a Magyar Pártadalmi Munkás-Paraszt Kormány 1003/1962. /I.27./ határozata /1. 4 c.pont/ alapján: az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság /OMFB/.

Az egyes főhatóságok területén folyó szakirodalmi tájékoztatási tevékenységért az illetékes főhatóság vezetője felelős.

A műszaki irodalmi tájékoztatás irányítása, ennek megfelelően, egyrészt

- a/ az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, másrészt
- b/ az érdekelt tárcák útján történik.

Az OMFB feladatkörébe és hatáskörébe tartozik a tájékoztatási tevékenység elvi és módszertani irányítása, a hazai tájékoztatási szervek munkájának összehangolása és a nemzetközi koordináció ellátása, míg az érdekelt tárcákra a tájékoztatási munka megszervezése, az általános felügyelet, az operatív irányítás és a hasznosítás feladata hárul.

A szakirodalmi tájékoztatási tevékenység a távlatban

- a/ országos intézményben,
- b/ szakágazati /iparági/ irodákban /osztályokban/,
- c/ vállalati /intézeti/ szervezetben

folyik.

A műszaki irodalmi tájékoztatás országos intézménye az Országos Műszaki Tájékoztatási Központ /OMTK/, amely szervezési, igazgatási, módszertani, kutatási és oktatási feladatai mellett mindazokat a tájékoztatási feladatokat látja el, amelyeket szakszerűség vagy szervezés szempontjából célszerű és gazdaságos központilag elvégezni.

Az érdekelt tárcák a műszaki irodalmi tájékoztatással kapcsolatos feladatokról /részben vagy egészben/ tárcaközpont útján gyakorolhatják. A tárcaközpontok a tájékoztatás egyéb, nem szakirodalomra támaszkodó formáival is foglalkoznak, és ennek keretében sajátos operatív feladatokat is megoldanak.

A szakirodalmi tájékoztatás vonatkozásában a tárcaközpontok operatív feladata - szakágazati irodai teendők esetleges ellátása mellett - elsősorban a főhatósághoz tartozó tájékoztatási szervek tevékenységének szervezése, összehangolása és ellenőrzése, továbbá a főhatóság belső tájékoztatási szükségleteinek kielégítése. Átmenetileg

egyéb szakirodalmi tájékoztatási feladatokat is elvégezhetnek a tárca-központok, azonban a következőkben ismertetett szakágazati központok felállításának és fejlesztésének során ezeknek a feladatoknak az ellátását a szakágazati központoknak kell fokozatosan átvenniük.

Egy-egy meghatározott - s. egyetlen tárca szervezeti kereteit többnyire meghaladó - szakterület tájékoztatási szükségleteinek ellátására szakágazati irodákat kell szervezni, ill. kijelölni az erre legalkalmasabb kutató-, fejlesztő vagy tervezőintézetnél, profilgazdaként kijelölt vagy esetleg egyéb vállalat keretében.

A szakágazati tájékoztatási irodák az adott szakterületre vonatkozó tájékoztatás bázisai. Gyűjtik - a teljességre ésszerűen törekedve - a szakirodalmi tájékoztatásnak a legkülönbözőbb formában megjelenő elsődleges és másodlagos forrásait /szakkönyvek, folyóiratok, kutatási jelentések, szabadalmi leírások, katalógusok, prospektusok, disszertációk, konferenciák anyagai stb., ill. referáló lapok, szakirodalmi szemlék, bibliográfiák, témafigyelő szolgálatok füzetben, szabad lapokon, cédulákon, lyukkártyákon stb./. Gondoskodnak - szükség esetén külső szakértők szervezett, folyamatos bevonásával - a gondozásukra bízott szakterület szakirodalmának megfelelően differenciált módon való feldolgozásáról, ill. a máshol készült feldolgozásoknak a beszerzéséről és felhasználásáról, hatékony és korszerű dokumentációs szolgáltatások kiépítéséről. A szakágazati irodák az ágazatban érdekelt minden - akár főhatóságuk hatáskörén kívül is eső - arra feljogosított igénylő részére kötelesek tájékoztatást nyújtani. Rendszeres tájékoztatási szolgáltatásaik mellett az érdekeltek megkeresésére irodalomkutatásokat végeznek, bibliográfiákat készítenek, fényképmásolatokat, mikromásolatokat, fordításokat is szolgáltatnak. Résztvesznek a szakterületen keletkező tapasztalatokat és eredményeket rögzítő tevékenységben. Kiemelkedő jelentőségű, átfogó feladatuk legmagasabb színvonalu szakirodalmi szemlék készítése, amelyek áttekintést nyújtanak a szakágazatnak és egyes szakterületeinek külföldi és belföldi helyzetéről, alakulásáról, fejlesztési irányzatairól, várható távlati fejlődéséről, a világsszínvonalat és az egyes országok színvonalát jellemző műszaki és gazdasági paraméterekről stb.

Az ipari /közlekedési és építési/ minisztériumokhoz tartozó vállalatokban, intézetekben szakirodalmi tájékoztatási egységet kell létrehozni, amelybe beletartozik a vállalati, intézeti szakkönyvtár. A szakirodalmi tájékoztatási egységek alapvető rendeltetése a vállalati /intézeti/ feladatok megoldásához szükséges szakirodalmi tájékoztatás ellátása, támaszkodva az országos, a szakágazati és külföldi tájékoztatási szervek szolgáltatásaira. A trösztök, nagyvállalatok üzemegeiben, telephelyein, irodáiban a szükség szerint kell megszervezni a tájékoztatási egység fiókjait. Az egyes üzemrészekben, műhelyekben, irodákban dolgozó szakemberek közül nem függetlenített szakirodalmi tájékoztatási megbízottat kell kijelölni, aki a vállalati /intézeti/ tájékoztatási szerv felé az érintett részleg összekötője.

A szakágazati irodák és a vállalati /intézeti/ tájékoztatási szervek létesítése a szükség szerinti ütemben, s a szervezeti változatnak a lehetőségekhez igazodó, rugalmas megválasztásával történik.

E szervek részére olyan minta-szabályzat készítése célszerű, amely a műszaki tájékoztatási tevékenységet a fenntartó intézmények szervezeti adottságaival hajlékonyan egyeztetni össze.

1. táblázat

A SZAKIRODALMI TÁJÉKOZTATÁS FŐBB MUNKAFÁZISAINAK ELHATÁROLÁSA A SZAKIRODALOM JELLEGE ÉS A FELELŐS TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK SZINTJE SZERINT

Munkafázis	Publikált		Nem publikált	
	belföldi	külföldi	belföldi	külföldi
	s z a k i r o d a l o m			
<u>Beszerezés, gyűjtés</u>	O.Á.V.	O.Á.V.	O.Á.V.	O.Á.V.
<u>Feldolgozás</u>				
Címleírás és referálás	O.	O.	Á.	Á.
Szakirodalmi szemlélők készítése	O.T.Á.	O.T.Á.	T.Á.	T.Á.
<u>Szolgáltatás</u>				
Bibliográfiai és referáló kiadványok szerkesztése és kiadása	O.	O.	O.	O.
Szakirodalmi szemlélők szerkesztése és kiadása	O.T.Á.	O.T.Á.	T.Á.	T.Á.
Fordítás		O.T.Á.		O.T.Á.
Eseti, írásbeli vagy szóbeli tájékoztatás /irodalmi kutatás/	O.T.Á.V.	O.T.Á.V.	O.T.Á.V.	O.T.Á.V.
Technikai szolgáltatások /másolás, sokszorosítás/	O.T.Á.V.	O.T.Á.V.	O.T.Á.V.	O.T.Á.V.
<u>Hasznosítás szervezése és ellenőrzése</u>	T.Á.	T.Á.	T.Á.	T.Á.

Jelmagyarázat:

O = országos központ
T = tárcaközpont
Á = szakágazati iroda
V = vállalati vagy intézeti iroda

Az aláhúzások az elsősorban érdekelt intézmények kiemlését szolgálják.

Nem kevésbé fontos feladat volt az országos rendszer kialakításához szükséges személyi és dologi igények méretezése és ütemezése. Mint már említettük, a jelenlegi hazai helyzetre vonatkozó adatok hiányosak és sokszor pontatlanok, vagy nem egyértelműek, ezért a munkacsoport több esetben becsléssel volt kénytelen adatokat felvenni. A tanulmányban figyelembe vették a rendelkezésre álló és bizonyos fókig összehasonlítható adatokat, és ezek, valamint a hazai ipar várható fejlődésének figyelembe vételével alakították ki a szükséges fejlesztés irányszámait. Tartalmazza a tanulmány a koncepció realizálásához szükséges legfontosabb intézkedések tervét is.

Mivel a tanulmány átfogó képet kíván nyújtani a műszaki irodalmi tájékoztatásról bevezető részében kidolgozásra került a tudományos kutatás, a fejlesztés, a termelés és a tájékoztatás kapcsolata, a szakirodalmi tájékoztatás helyzete több baráti és néhány tőkes államban, a hazai helyzet és kialakulásának rövid története is.

A koncepció tehát elkészült, és most a realizálási szakasz előtt állunk. Talán sokak előtt - volt rá példa eddig is - túlzottnak tűnik a fejlesztési igény, de a koncepció kidolgozója teljes képet kívántak nyújtani, és a műszaki irodalmi tájékoztatás megjavítását nem "foltozgatással", hanem alapvetően kívánták megoldani.

A szakfordítások, a dokumentáció oktatása, a dokumentáció gépesítése kérdéseivel a TMT következő számaiban kívánunk foglalkozni.

Befejezésül ismertetjük a DÁB 1964 évi munkatervének főfeladatait:

1. A szakirodalmi tájékoztatás országos rendszere és szervezete;
2. A szakirodalmi dokumentáció oktatása;
3. A szakfordításügy országos rendezésének javaslata a közcélú fordítások területén;
4. A szovjet és népi demokratikus szakirodalom beszerzési lehetőségeinek megjavítása;
5. A magyar műszaki szakirodalom keletkezésének, kiadásának és terjesztésének vizsgálata a műszaki tájékoztatás szempontjából - összehangoltan "A műszaki tájékoztatás és propaganda jelenlegi legfontosabb jellemzői és a munka országos irányításának, összehangolásának legcélszerűbb módja" c. témával;
6. A műszaki-gazdasági tájékoztatás mintakénti megvalósítására javaslattevés egy ágazaton belül és 1-2 kiemelt távlati műszaki fejlesztési téma, ill. terület vonatkozásában;
7. A dokumentáció gépesítése;
8. A kutatási jelentések országos nyilvántartása;
9. A műszaki-gazdasági tájékoztatás határterületeinek tisztázása a szakirodalmi tájékoztatás országos szervezetének keretében.